

2003-10-15

LS 0307-2120

Landstingsstyrelsen

Yttrande över Socialstyrelsens redovisning av uppdrag angående uppföljning av avvecklingen av amalgam i barn- och ungdomstandvården

Föredragande landstingsråd: Bengt Cedrenius

ÄRENDET

Socialdepartementet har berett landstinget möjlighet att yttra sig över Socialstyrelsens redovisning av uppdrag angående uppföljning av avvecklingen av amalgam i barn- och ungdomstandvården.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Socialdepartementet enligt följande:

Användningen av amalgam inom barn- och ungdomstandvården uppges nästan totalt ha upphört. Fyra landsting har angivit att amalgam inte längre används inom barn- och ungdomstandvården eller att ett "försumbart antal fyllningar" utförts. Alla landsting har dock inte system för redovisning av amalgamanvändningen.

Socialstyrelsen föreslår nu att det även i fortsättningen skall finnas undantag från överenskommelsen om amalgamstopp inom barn- och ungdomstandvården. Förslaget innebär enligt Socialstyrelsen att det kommer att finnas "ett obetydligt utrymme för användning av amalgam när fördelar och nackdelar trots allt talar för användning av amalgam i ett enskilt fall".

Bilagor

- 1 Socialstyrelsens redovisning
- 2 Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

2003-08-26

2003-10-15

LS 0307-2120

Socialstyrelsens förslag till undantag från amalgamförbudet i barn- och ungdomstandvården innebär i praktiken att de som kan komma att få amalgam är barn som redan har en extra sårbarhet exempelvis funktionshindrade med neuropsykiatrisk problematik och utvecklingsstörning. Att barnen totalt sett är få gör inte riskerna mindre för det enskilda barnet.

Förslaget bygger på ett utlåtande från december 2002 av Socialstyrelsens vetenskapliga råd i barn tandvård där det anförs att sedan 1995 har ”inga vetenskapliga data presenterats som förändrar synen på hälsorisker vid användning av amalgam inom tandvården”. Detta skall vägas mot det som senare framkommit i Dentalmaterialutredningens (SOU 2003:53) miljömedicinska riskanalys som bygger på över 700 vetenskapliga studier publicerade under de senaste 5 åren.

Slutsatsen i den miljömedicinska riskvärderingen, som publicerades i maj 2003, är att det ”inte är förenligt med vetenskap och beprövad erfarenhet att sätta in amalgamfyllningar på barn och fertila kvinnor” och att ”den säkerhetsmarginal man trodde sig ha till kvicksilverexponering från amalgam har suddats ut”.

I det material som Socialstyrelsens råd bedömde i december 2002 ingår inte plastiska keramikfyllningar som nyligen introducerats och som skulle kunna utgöra ett alternativ till amalgam för den aktuella barngruppen.

Landstinget finner det önskvärt att de nya fakta som tillkommit sedan Socialstyrelsen gjorde sin bedömning beaktas inför det slutliga ställningstagandet.

En annan viktig slutsats i sammanhanget är att förebyggande åtgärder måste intensifieras särskilt vad avser barn som p g a funktionshinder, utvecklingsstörning eller annan orsak löper extra stor risk att drabbas av karies.

Ingela Nylund Watz

Bengt Cedrenius

Anders Lönn

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Socialdepartementet har berett landstinget möjlighet att senast den 5 oktober 2003 yttra sig till Socialdepartementet över Socialstyrelsens redovisning (bilaga) av uppdrag angående uppföljning av avvecklingen av amalgam i barn- och ungdomstandvården.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören, patientnämnden och Folk tandvården Stockholms län AB.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 26 augusti 2003 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen *att* som svar på remissen överlämna landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Patientnämnden har den 16 september 2003, enligt förvaltningens förslag, beslutat *att* tillstyrka de förslag till formulering som socialstyrelsen föreslår när det gäller undantag från överenskommelsen att inte använda amalgam inom barn- och ungdomstandvården.

"Patientnämnden vill dock påpeka att det är viktigt med en fortsatt uppföljning i ärendet så länge behovet av undantag från den allmänna principen kvarstår.

Sedan överenskommelsen 1995 mellan staten och Landstingsförbundet om avveckling av amalgam vid behandling av barn och ungdomar, har amalgamanvändandet sjunkit markant genom åren. Vid de tillfällen amalgam använts torde det till största del beror på sådana omständigheter att fördelen övervägt nackdelen i det enskilda fallet.

Utvecklingen inom tandfyllnadsmaterial fortskrider och bör kunna styra mot ett totalt avvecklande av amalgamet. Genom socialstyrelsens förslag till formulering i dessa undantag styr det mot ett successivt upphörande av amalgam i barn- och ungdomstandvården. Patientnämnden anser att det är av stor vikt att fortsatt uppföljning görs i ärendet fram tills det att nya material kan presenteras och medfölja att ett totalstopp kan införas."

Folk tandvården i Stockholm län AB har den 15 september 2003 avgett följande yttrande.

"Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att följa upp användningen av amalgam i barn- och ungdomstandvården. En överenskommelse träffades i mars 1995 mellan staten och Landstingsförbundet om avveckling av amalgam vid behandling av barn och ungdomar. I uppdraget ingår att även bedöma om undantagen i överenskommelsen fortfarande behövs.

I sin redovisning föreslår Socialstyrelsen ny formulering av undantag från överenskommelsen att inte använda amalgam inom barn- och ungdomstandvården.

2003-10-15

LS 0307-2120

- Vid fyllningsterapi under narkos eller där det föreligger stora svårigheter att hålla tanden fri från saliv under tillräckligt lång tid kan amalgam undantagsvis användas men alternativa material skall alltid vara förstahandsvalet.
- Om ändå amalgam övervägs att användas skall alltid tandens betydelse för den framtida bettfunktionen prövas d.v.s. extraktion av aktuell tand kan i stället bli aktuell.
- Patienten eller dennes vårdnadshavare skall alltid upplysas om att amalgam övervägs som fyllnadsmaterial och för- respektive nackdelar med användning av ett alternativt material redovisas.
- Inför genomförande av narkostandtvård skall ansvarig läkare och tandläkare samråda om uppläggnings av behandling så att narkostiden kan nedbringas så långt som möjligt.

Folktandvården Stockholms län AB anser att det fortfarande finns ett behov av behålla undantag från överenskommelsen även om användningen av amalgam inom barn- och ungdomstandvården nästan totalt har upphört.

Folktandvården delar Socialstyrelsens uppfattning om i vilka situationer och under vilka förutsättningar undantag kan bli aktuellt. Vi menar att första och tredje punktsatsen i Socialstyrelsens förslag till formulering väl uttrycker detta.

Folktandvården ifrågasätter däremot om andra och fjärde punktsatserna behövs. De kan lätt uppfattas som pekpinna och ifrågasättande av tandläkarnas ansvarstagande. Tandens framtida betydelse för bettfunktionen övervägs naturligtvis då ett beslut att använda amalgam tas. Vid narkostandtvård samråder som rutin ansvarig läkare och tandläkare om behandlingens uppläggning så att narkostiden blir så kort som möjligt.

Folktandvården Stockholms län AB delar Socialstyrelsens uppfattning att användningen av amalgam inom barn- och ungdomstandvården i stort kommer att upphöra med det förslag till undantag som lämnats. Sedan flera år används inte amalgam i Folktandvårdens allmänna barn- och ungdomstandvård enligt överenskommelse med beställaren.”

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 15 oktober 2003.